

Diana Melničáková, 20 rokov, Snina

Ako som s havranmi sadila stromy

Miestenku som mala na sedadle 66. Vždy si vyberám toto sedadlo, sedím pri okne a toalety mám blízko. Pred mojou prvou cestou som si zvolila 66 len preto, pretože mám narodeniny šiesteho júna a mala som možnosť si vybrať. Dokonca na vedľajšom sedadle nejakým zázrakom nikdy nikto nesedel a to domov cestujem len na sviatky. Až do dnešného dňa. Nebolo pred sviatkami, vozeň bol poloprázdny. Kým som si z batohu vyťahovala termosku s čajom a knihu, pristúpil k môjmu sedadlu urastený muž v sivom kabáte. Modrý šál mal omotaný okolo krku až po nos, videla som mu len zarosené okuliare, čelo a čierne osnežené vlasy. Kabát si vyzliekol a zavesil ho vedľa môjho. Sadol si. Miesto číslo 67. Prvočíslo. Tie mám rada. Očistil si zarosené okuliare, nasadil si ich, poobzeral sa po vozni či náhodou niekto neprechádza a vystrel si svoje dlhé nohy do uličky. Potom sa ohliadol von oknom, takže som periférne mohla vnímať jeho tvár. Ved' to je predsa Oskar! Syn Jura a Edity Havranových. Domov chodil len občas. Menej než ja. Nikdy sme sa spolu priamo nerozprávali a v malom meste to človek ani nemá za potrebu. Vy viete o každom, každý vie o vás, aj keď ste 364 dní v roku mimo mesta. Oskar zarábala ťažké prachy, u nás v meste ho spájali s mafiánskymi kruhmi. Študoval niečo s financiami, dva roky žil v Nemecku, teraz sa motá všade, kam ho nohy dovedú. Snažil sa infiltrovať do politiky (na tých mafiánskych kruhoch možno niečo bude) ale už dlho som nepočula o žiadnej jeho spojitosti s politikou. Maximálne sem-tam postrehnem, ako mu niekto komentuje jeho fotky na jachtách, dovolenkách a fotky steakov. Bol absolútny epitom nechutnej dokonalosti. Napoleon dnešnej doby. Je to prirodzená vodcovská nátura, ambície alebo len komplexy? Nezáleží, mal dvadsaťsedem a život lepší než všetci z nás.

-, „Mám pocit, že sme sa už videli.“ , prehovoril na mňa Oskar.

-, „Sme z jedného mesta.“ odpovedala som po chvíľke váhania.

-, „Ale nepoznáme sa.“

-, „Nie priamo.“

-, „Oskar.“ , predstavil sa a natiahol ruku mojim smerom.

-, „Sofia.“

-„Dobre Sofia, čo by si povedala na pozvanie na kávu? Keď už sme z jedného mesta“

-„No, neviem..“

Nebol to typ chlapa, s ktorým by som chcela dobrovoľne tráviť svoj voľný čas. Asi ma chce zatahnuť do tých jeho temných kruhov.

-„Nechcem, aby to odo mňa vyznelo, že sa nudím a snažím sa aby mi zbehol čas. Ja sa bežne s ľuďmi vo vlaku nebavím, ale držiš v ruke knihu o astrofyzike pre začiatočníkov, a to je skvelé, nakoľko...“

A tu Oskar začal monológ, ktorý by som veľmi rada aspoň voľne citovala, ale moja hlava v tom momente vypla. V živote som nepočula toľko cudzích slov. Ešte aj laureáti vedeckých ocenení vedia, akým spôsobom sa majú rozprávať s publikom aby to bolo primerané ich slovnej zásobe a aj napriek tomu dokážu objasniť všetko, čomu venovali roky života.

-„Prepáč, asi ideš na mňa veľmi zhurta, sú veci o ktorých nemám dostatok informácií a neviem, čo ti mám odpovedať.“

Oskar stíchol, zhlboka sa nadýchol, jemne naklonil hlavu doprava, prižmúril oči, pousmial sa, nosom prudko vydýchol a ležérne povedal:

-„To je úbohé, čakal som od teba viac.“

Ty si úbohý. Asi na päť minút som si myslela, že nie je až taký nafúkanec. Nič som mu potom nepovedala. Vzala som si knihu a čítala. Vlastne som ju len pevne držala a snažila sa uhasiť moje pobúrenie. Nikdy sa mi to nestalo. Vždy som si držala rolu tej, ktorá bola chytřejšia na svoj vek, tej ktorá vedela viac, než okolie očakávalo. Priznám sa - väčšina mojej osobnosti je založená na tom, aké múdre dieťa som bola a ako išli roky, neodpútala som sa od toho a zabudla som rozvíjať ďalšie osobnostné črty a talenty. Ani v dvadsiatich som sa nemienila vzdať tohto titulu. Na druhú stranu, niekto nemá ani len to a bezvládne pláva životom. Po hodinách ticha som konečne vystúpila z vlaku a po snehu som ťahala kufor.

-„Sofia?“ ozval sa Oskar.

Pootočila som hlavu, zrejme som niečo zabudla.

-„To pozvanie na kávu platí.“

Pred chvíľou si tu ohňal nos, o čom sa máme porozprávať? Ako si ty chytřejší než ja? Mám ti poškrabkať ego?

Bez slova som odišla svojou cestou.

...

Bol deň pohrebu. Neplakala som. Nepremohla ma taká tá Camusova apatia, iba neschopnosť si pripustiť fakty. Alebo to bola práve schopnosť pripustiť si fakty. Faktom je, že mama je pri vás vždy. To je fakt všetkých faktov, pravda všetkých právd a inak to nebude. Aj keď odíde tak neodíde. Mama ešte neodišla, ešte stále leží pár metrov predom mnou. Možno je bližšie ako tých pár metrov. Ja neviem. Mimo existenčných otázok ma chytila potreba sebareflexie. Zomrela s kludom v duši? Bola so sebou spokojná ako človek? Ako sestra? Ako dcéra? Ako matka? Viete, moja mama si vždy potrpela na tom, aby som sa vždy učila všetko. Nebol to prísny prístup, vnímam to skôr motivačne. Nenútila ma, iba ma niekedy jemne postrčila správnym smerom. Študovala som síce na vysokej škole, ale posledné roky som už cítila ako moje odhodlanie klesá. Už to nebolo o tom byť najlepšia a vyčnievať. Bolo to o tom len nech prejdem. Sklamala som matku. Alebo nezvládla to matka? Nie, mama to zvládala. Kde by som len mohla byť, keby som išla stále na sto percent? Oskar mal predvčerom pravdu. Celý čas mám na viac. Všetci mi roky pritakávali že s mojím levelom inteligencie sa nemusím ničoho obávať, ale ja som mohla byť už dávno inde. Mohla som mať už dávno firmu, životopis na tri strany, tučné konto a dobre by bolo. Ľudia v mojom veku mávajú toto všetko a decká k tomu. To sme sotva vyšli strednú a všetci to už všetko nejak stihli. Všetci sú vo všetkom zabehaní, ale viete ako sa hovorí – existujú len dva časy na zasadenie stromu. Jeden bol pred dvadsiatimi rokmi, druhý je práve dnes.

Ešte v ten večer som otvorila všetky sociálne siete, od Facebooku, cez Instagram či Pinterest, až po Snapchat. Zo dňa na deň som sa odstrihla od ľudí, ktorí mi neprinášali žiaden intelektuálny stimul. Oni to pochopia. Vymazala som všetky skupiny, ktoré mi neprinášali relevantné informácie. Oni to tiež pochopia. Googlila som všetky možné učebné metódy, akým spôsobom si do hlavy naliať najviac. Nalepovacie papieriky po celom byte. Ak som nemala možnosť knihy čítať, tak som ich počúvala. Moja facebooková stránka vyzerala ako edukačné centrum, kakanice a cikanice detí mojich kamarátok som obmedzila. To som vlastne mala už zrobiť skôr. Behom mesiaca sa z môjho šatníka stal kapsulový – pretože nemienim venovať moju mozgovú kapacitu chujovinám a zároveň nechcem vyzerat' odveci a byť terčom módnjej polície. Orišky som jedla vo veľkom, každý večer som chodila behávať – vraj to mozgu pomáha. Bola som pripravená zo seba vyťažiť čo najviac. Dávam si tak pol roka. Viem, že potrebujem začať inak. Viem, že nie som úbohá lúza. Viem, že sa nepotrebujem upokojovať radami od rádoby blogeriek, ktoré vás brzdia od úspechu tým, ako

robíte dostatok. Že sa nemusíte namáhať. Vraj je všetko ako má byť, vy môžete sedieť nohami vyloženými na stole a ostatní by vás mali akceptovať. Blogujúcej slečinke toto možno prešlo doma, keď mala osemnásť a snažila sa tatinovi vysvetliť, že je mladá, pracovať nebude, pretože načo sa zdierať, veď stačí len očakávať od vesmíru a ten sa postará, všakže. Uverila som jej a dnes prepočítavam, koľko úspechov som mohla mať ak by som len na chvíľku zatla zuby a každý deň dala zo seba trochu viac, než sa mi chcelo.

...

-„Už sú to štyri mesiace.“

-„Viem.“

-„Nie je ti smutno? Vieš, že sa môžeš so mnou kedykoľvek porozprávať, ak by ťa niečo ťažilo na duši.“

Zakývala som hlavou a moju pozornosť som venovala knihe.

Cítila som Zitinu prítomnosť a jej pohľad na mňa ešte pár sekúnd, potom bez slova odišla a pomaly privrela za sebou balkónové dvere. Na ich byt som si rýchlo zvykla, akoby bol mojim domovom odjakživa. Trávila som tu ako malá veľa času, predsa len, Zita je mamina sestra. Síce teraz tu chodím len na pár dní, keď sa vrátim z Brna, ale od matkinej smrti sa mi necnelo za našim bytom. Možno som si to stále neuvedomila. Možno moje uvedomenie bolo veľmi plynulé. Od pohrebu sa barikadujem knihami, potrpím si na výkon, poslala som žiadosť na ročný vzdelávací program do Belgicka. Nemala som čas sa zmieriť s jej smrťou alebo sa s ňou zmierujem prostredníctvom kníh?

...

Tilli mala ísť von s kamarátkou, ale začalo sa zmrákať a radšej prišli k nám. Zita upiekla muffiny a Tilli s kamoškou sa smiali vedľa v izbe na vtipných videách. Boli rozkošné, aj by som si s nimi tie videa tiež pozrela, avšak nevedela som sa sústrediť na čítanie a chcela som to mať rýchlo za sebou. Vzala som si knihu pod ruku a šla do Brezky.

Brezka bol typický malomeštiansky podnik. Nebola to ani kaviareň, ani bar. Pracovné stretnutie? Ideme do Brezky. Rande? V Brezke. Zapíť týždeň? Jednoznačne Brezka. Nudím sa ale nechcem sedieť doma? Tak ideme do Brezky. Majiteľ bol rád za tržbu a my sme sa potešili, že našou jedinou zábavou nebola prechádzka do Tesca a z Tesca. Boli spojení s pizzeriou, takže tí, ktorí chceli pôvodne skočiť na kofolu, tak si vzali aj pizzu a tí, ktorí chceli pôvodne len hranolky do ruky, tak sa zdržali aj na pohárik. A bol biznis.

Vošla som dnu, bolo tam neobvykle veľa ľudí. Vyvalila som sa v kresle, objednala si horúcu čokoládu a obzerala si ľudí okolo. Dnes obsluhovala Klára. Nízka fešanda s červeno

nafarbenými vlnitými vlasmi, vždy mala výrazné mihalnice. Nikdy som ju nevidela bez jej farebných dlhých nechtov a div sa svet, práca jej šla od ruky aj s takými pazúrmí. Bola o tri roky staršia odo mňa a mala veľmi výrazný hlas, nie však nepríjemný. Bola to celkom sympatáčka. Povrávalo sa, že s ňou Oskar niečo mal. Oskar. S Klárou.

Do pekla, spomeň čerta.

-„Môžem si prisadnúť?“ povedal Oskar kludným hlasom a hodil ma do reality.

-„Poslúž si.“

Zjavil sa pri mne z čista jasna, ani som si ho pri premýšľaní nevšimla. Oskar si sadol oproti mne, vytiahol notebook a veľmi rozrušene ťukal do klávesnice. To som radšej mohla pozerat' s Tilli tie videá.

-„Zamýšľal som sa.“

Vyznelo to, akoby chcel pokračovať, avšak po pár sekundách vnímam, ako čaká na môj signál, či ho počúvam.

-„Nad čím?“

-„Budem teraz viac v meste, takže by sme mohli..“

-„Super, ja idem na rok do Belgicka.“, prerušila som ho. Nemohli.

-„Do Belgicka?“

-„Do Belgicka.“

-„Čo v Belgicku? Nebudeš chodiť domov za ten čas?“

-„Vzali ma na ročný program akadémie, idem si trochu rozšíriť obzory, ponat'ahovať mozgové závitý a tak.“

-„Vždy som obdivoval ľudí, ktorí vedeli, ako pristupovať k svojmu intelektu.“, poznamenal so spokojným výrazom tváre a odpil si z čaju.

Vďaka Oskey, lenže to nebolo mnou.

Bolo to komplexmi.

Z teba.

-„Dáš mi na seba aspoň kontakt? Bolo by mi ľúto ak by toto bolo posledné stretnutie, potom o rok sa môžeme znova vidieť, keď prídeš.“

-„Rok je dlhá doba a čo bude o rok, budem riešiť až vtedy.“

Dala som mu iba moje číslo, nechcela som aby mi oxidoval na facebooku ani instagrame. Ak chce niečo vedieť, nech sa spýta priamo a nemusí stalkovať v akej reštaurácii som bola a čo dnes robím.

...

Knihu som dočítala, domov sa mi ešte ísť nechcelo, Oskar odišiel pred hodinou. Pri bare bola jemne napitá Klára, nie veľmi, len tak do nálady. Ľudia už odchádzali domov a ja som si prisadla na barovú stoličku blízko nej. Aj by som s ňou prehovorila viac, než len ako sa máš a ó aké škaredé počasie. Ale stále nás niekto vyrušil a Klára sa promenádovala sem a tam a nie vždy som ju počula.

-„Fakt si spala s Havranom?“ smelo som sa jej spýtala, ale nečakala som, že odpovie.

-„Akože s Oskarom? Pôvodne som chcela so starším Havranom, ale hej, spala, asi tri krát bol u mňa, občas mi píše, celkom zlatý.“, odpovedala Klára s takou ľahkosťou, že aj obsah svojich raňajok by mi opisovala viac rozpačito a sústredene.

No toto. Teraz si predstavujem, ako ju Oskar práši až jej vyhrknu slzy, dlhými nechtami s kamienkami sa zaborí do jeho chrbta, vzdychá mu na krk, cíti krč v ľavej nohe, už-už sa blíži ku koncu, naozaj len trošičku, trochu rýchlejšie Osko, tu Oskara trhne a spýta sa jej, aké je hlavné mesto Burkiny Faso. Presne takto si predstavujem pohlavný styk chalaniska Havranovic. To aby ste si so sebou nosili výsledok IQ testov, maturitné vysvedčenie (prípadne diplom), a ceruzku, aby ste mu mohli vyplniť ďalší test všeobecných znalostí, inak nie ste hoden byť čo i len v jeho prítomnosti. Fakt. Ale Klára bola super ženská, o tom žiadna. Nemá ani dokončenú strednú školu (čo by nemusel byť až taký prúser) a jediná jej voľnočasová aktivita sú motivačné citáty, sledovanie životov insta hviezdíčiek a to je asi tak všetko. Aha, niekedy ešte hráva Candy Crush Sagu. Akože dalo sa s ňou pokecať, hej, dokonca mi niekedy zvykne vybaviť hranolky len tak, keď mám cestu okolo. Lenže ja aj keď mám ego že by sa z toho mohol jeden posrať, tak na rozdiel od Oskara nemám gule sa nad niekoho priamo vyvyšovať a degradovať. Koľko sebavedomia musí mať v sebe osoba, aby si bola istá, že druhá osoba je jednoznačne tupšia? Oskar sa v tomto hádam vyžíval. Mne to bolo jedno.

Ale nie toto som chcela.

Oskar jebal s Klárou. S tou Klárou, s ktorou by si podľa jeho akože hodnôt ani nepodal kľúčku, neoprel o ňu bicykel a podobné eufemizmy, veď doplňte si niečo sami. Oskar niekoho ojebáva, (nie len Kláru). Klára má možno exkluzívne dobrý pekáč. Alebo Oskarovi ide len o dobrú povest' intelektuála a snaží sa zakryť fakt, že len holúbka má nezbedného a tomu je jedno, koľko má ženská v hlave?

...

Volala som Zite cez video hovor. Volávam jej každý štvrtok večer. Už desať mesiacov vkuse, nevynechala som ani jeden jediný štvrtok.

Hovor zdvihla Tilli.

-„Čau Sofiii! Mama nemôže teraz, je u nás susedka, niečo jej ukazuje, to je jedno. Čo robíš? Kedy prídeš domov?“

-„Aha, tak ozvem sa neskôr teda. Nevedela som, že máte návštevu.“

Ani som nestihla dopovedať a mobil už mala v ruke Zita.

-„Nemusíš nič rušiť, pani Havranová sa na teba pýtala, tak sa môžeš pohovárať.“

-„Len nám porozprávaj ako sa máš a ako sa ti tam žije, náš Oskar sa ozve, len keď sa mu hodí.“ ozval sa z pozadia hlas staršej pani.

Bola u nich Oskarova stará mama – Jurova mama. Zita jej ukazovala, ako si vyhľadávať recepty a správy na počítači a rovno sa zastavila aj na kávu a zistiť čo nové. Cez hovor som jej len povedala nejaké klasické veci že mám sa dobre, priateľa ešte nemám, prídem o dva mesiace, veľa sa učím a podobne. Popri tom som sa prechádzala po izbe. Na chvíľku som sa zastavila a naliala si do pohára džús. Kameru som mala otočenú smerom, ktorým som mala nahádzané knihy.

-„Joooooj, koľko kníh! To by sa Oskar potešil!“

-„Áno?“

Pochopiteľne, že by sa potešil. Elitársky jebko sa predsa nezahadzuje s ľuďmi, čo nie sú chodiaca wikipédia.

-„No jasne, Osky sa stále rozčertil keď mu Juro s Ditou nechceli kúpiť knihu. Edita z neho chcela silou mocou športovca a Oskar že nie, ten sa zašil pod posteľ s baterkou a čítal si. To bolo doma kriku kvôli knihám. Až keď si Osky v trinástich veľmi zlomil nohu, tak nastal klúd.“

Či ten Oskar nehľadá celý čas len niekoho, kto mu bude tolerovať jeho neutíchajúcu honbu za informáciami? V množine inteligentných žien je najväčšia pravdepodobnosť, že sa nájde taká, ktorá mu nevynadá do premúdných, pretože zrejme aj jej raz niekto takto vynadal. Ego skrýval za štandardy. Vedela som, že Oskar nebol debil, ale ak vaša slovná zásoba v bežnej konverzácii obsahuje priveľa avancovaných a sofistických slov, vtedy už tancujete na špagáte medzi genialitou a kokotizmom s príchutou prahnutia po uznaní. Oskarovi sa darilo

byť oboje v jeden čas. Ale ak by som o tomto vedela skôr, nesprávala by som sa voči nemu takto odmerane. Možno preda len – keď sa vrátim, tak by sme mohli. Nech tým **mohli** myslel čokoľvek.

...

Po roku doma. Vystúpila som z vlaku. Bola hustá hmla, videla som sotva na päť krokov pred seba. Kolieska kufra mi obíjali dlaždice chodníka, ozývalo sa to po celej ulici ako tlmený zvuk samopalov - až mi bolo blbé ten kufor ťahať. Zita určite ešte spala a Tilli tiež, budíť ich nebudem. Cestou sa stavím do Brezky, chlipnem čaj a pokecám s Klárou. Ľudí tam veľa nebude o tomto čase. Vlastne v Brezke je plno len v piatky a soboty večer.

Klára mala prehľad udalostí v meste a mne zbehne čas. Nie som s ňou v kontakte, ani som nemala byť za celý ten rok ako a nie sme si natoľko blízke, aby sme si posielali smsky a vyvolávali si. Len som chcela vedieť, čo je nové, žiadne prehnané kamoškovanie sa. Sadla som si tradične do kresla kde sedím stále. Mám z neho výhľad na každého, aj keď dnes tam okrem mňa a nejakého pána pri káve nebol nikto. Snažila som sa zistiť, či tu Klára vôbec je. Nevidela som ju. Premával sa tu mne neznámy mladý chalan, mohol byť v mojom veku ale nebol z nášho mesta, inak by som si ho pamätala. Do školy so mnou nechodil a jeho tvár som v živote nevidela.

-,„Robí dnes Klára Jurková?“ , opýtala som sa ho.

Chalan zmrštil obočie a nechápavo sa na mňa pozrel.

-,„Alebo skôr ... pracuje tu ešte vôbec? Nevie, nebola som tu rok.“

Chvíľku sa zamyslel, niečo si zamrmlal a potom sa mu rozjasnila tvár a povedal

-,„Myslíte už Havranovú? Tá má celý týždeň voľno.“